

## Jornada “Sexualitat i identitat de gènere en la infància i adolescència actual: la llibertat de dubtar”

(L. Feduchi)

Barcelona, 4 d'octubre de 2024 - COTOC

### DOCUMENT DE SÍNTESI

Inauguració de la Jornada a càrrec de **Josep Vilajoana**, president de la Fundació Congrés Català de Salut Mental. Destaca que el tema de la Transsexualitat és una qüestió controvertida. Agraeix al COTOC la cessió de l'espai per fer possible una debat obert des de punts de vista diferents. Felicita l'esforç del Grup de Treball Infància i Joves per la valentia de plantejar el tema, posant el focus en la població que atenem.

A continuació, tres membres del Grup de Treball Infància i Joves de la FCCSM, presenten la Jornada. **Myriam Garcia** dona a conèixer el Grup i com l'avantprojecte de la Llei Trans catalana, ara aturada, va motivar pensar en la organització de la Jornada. Agafa la idea de què és ser un infant avui en dia, en un món amb mirada adultocentrista. Un món on els professionals: hem d'assumir que som subjectius i cal que siguem responsables de la nostra subjectivitat, hem d'ajudar i acompanyar, i hem de reconèixer que no tot ho sabem i que cal donar-se un temps. Connectant amb la idea de L. Feduchi, i subtítol de la jornada d'avui, sobre la llibertat de dubtar.

La **Jose Fernández** reflexiona sobre el paper que tenim els adults en relació amb la infància. Emmarca què és un infant, i com se l'ha considerat històricament. La Convenció Internacional de Drets dels Infants (1989) va suposar un canvi de paradigma i de consideració: s'entén la infància com una categoria social en sí mateixa. Així, els nens i nenes són co-constructors de la realitat. Aquesta Declaració planteja tres tipus de drets: els drets de participació, els de protecció, i els de provisió. Planteja com el món adult té por de perdre privilegis si es donen més drets a la infància, i com els adults han de ser tolerants amb el fet que els infants han de tenir els seus espais, i poden prendre decisions.

La **Marta Prat de la Riba**, presenta algunes coordenades sobre ser adolescent en el món actual. La depreciació de la paraula, l'autoritat que es desfigura, els límits que es desdibuixen, les pantalles... han provocat canvis a un ritme vertiginós. Paraula i ritus han estat substituïts per imatge i actuació. L'amor en risc d'esdevenir un altre objecte de consum. Parla de la pornografia i la hipersexualització dels joves. De com n'és d'important repensar nous models d'autoritat i nous referents simbòlics. I de com el cientisme classifica les noves modalitats de malestar exclouent tota particularitat. Planteja per acabar com acompanyar l'adolescent des de l'escolta.

S'inicia el col·loqui/debat. La moderadora, **Teresa Morandi**, també membre del Grup de Treball Infància i Joves, comenta com ningú no parla de la sexualitat de l'infant. Com una multiplicitat de diagnòstics velen la singularitat de cada nen, cosa que és molt preocupant. Considera que la "llibertat de dubtar" reivindica el respecte a la complexitat. Per ella, l'anàlisi de les causes complexes passa per allunyar-nos de certes dogmàtiques que donen lloc a exclusions. Presenta al primer ponent, **Manuel Baldiz** (autor de *Transexuales, Transgénero*), que comença parlant de com no és fins el s. XIX que es comença a parlar de la pubertat, en relació als canvis físics que experimenta el cos de l'infant. I com a principis del s. XX, S. Freud diu que els nens són éssers sexuals. La psicoanàlisi és pionera en aquesta "descoberta", que genera moltíssima resistència. Abordant la qüestió de la transsexualitat, planteja quatre ingredients. El primer, el sexe. Binari, excepte en el cas dels intersexuals, però que en les teories queer esdevé una categoria social, i en aquest sentit parlen d'un espectre. El segon, els estereotips de gènere, que avui en dia no tenen perquè condicionar res. El tercer, l'orientació sexual, en funció d'allò que desperta el desig. I el darrer, el gaudi. A banda d'aquests ingredients, parla de possibles causes del fenomen trans: els desitjos, lligats a expectatives parentals respecte el que és propi de cada gènere; i la influència del discurs transgenerista i la teoria queer. L'excés de temps a les pantalles, l'eclipsi de la funció paterna, l'accés a la pornografia, la influència de la biomedicina que tot ho fa possible, la pressió sobre el cos de la dona... són factors relacionats. Responsabilitzar als infants pot semblar que els hi dona més llibertat i més amor, però pot implicar un desemparament real. Per finalitzar, apunta que resoldre a correu la insatisfacció i el malestar de gènere no és la manera d'afrontar la incertesa.

La segona ponent, **Neri Daurella**, inicia la seva presentació amb frases d'Anna Freud, Ramon Ubieto i Luís Feduchi. Va connectant amb alguns aspectes ja tractats: el fracàs de la contenció, les pantalles com a refugi, la pornografia i el risc d'agressivitat conseqüent, el diagnòstic social de la societat que feia Feduchi, i el malestar amb la imatge corporal. Pel que fa al tema de la transsexualitat, posa sobre la taula tres conceptes: la incongruència de gènere, la disfòria de gènere, i l'angoixa de sexuació puberal (proposta de *l'Observatoire de la petite sirène*). Parla de com la transfòbia es considera delictes d'odi, i com aquesta etiqueta si es col·loca en el professional dificulta o impedeix la seva tasca. Exposa el procés que es va donar a Anglaterra quan uns professionals del GIDS (*Gender Identity Development Service*) de la Clínica Tavistock, encapçalats pel David Bell, van fer un *whistleblowing* (denúncia d'irregularitats) dels procediments que s'estaven fent servir amb els adolescents atesos. Arrel d'això el NHS (*National Health Service*) va encarregar l'Informe Cass, i un cop publicades les conclusions d'aquest informe, ja no es permet l'ús de bloquejadors de la pubertat a menors per raons d'incongruència de gènere als hospitals de la xarxa pública anglesa (des d'abril de 2024).

S'obre el debat. Es comenta que al COPC s'ha creat un comitè per tractar el tema de la transsexualitat. Sorgeix el tema d'incorporar a les famílies i el seu patiment, d'acompanyar serenament, de com potser no cal etiquetar tampoc qui és trans i qui no ho és, de la prudència en donar respostes i la importància de les preguntes. De com de difícil és ser pare o mare d'un nen o nena trans. De la necessitat de fer-nos preguntes, perquè si el gènere és una construcció social, tenim que el 75% dels trànsits són de nenes que volen ser nens.

**Anna Robert**, també membre del Grup de treball, fa la cloenda i les conclusions de la Jornada. Parla com a punts d'unió entre visions diverses que han sorgit durant el debat: la complexitat del fet trans; la dificultat de ser un infant avui en dia; el necessari respecte per abordar aquest tema; les característiques de la societat que habitem; la violència estètica i la seva relació amb els trastorns alimentaris; i, finalment, la violència que pot estar alimentant la pornografia. Com a punts per seguir pensant destaca: la no maleficència vs. la beneficència en les nostres intervencions; el temps que el nen o jove necessita i la prudència per part de l'adult; el fet de com abordar la qüestió per part dels professionals; el malestar de les dones, sovint encarnat en el propi cos; i sobre quin és l'acompanyament indicat. En aquest sentit sembla que ha de ser un acompanyament serè, des del respecte a la diversitat, tenint cura de l'altre, contemplant la incertesa de no saber què és el millor per ell, i que reculli la llibertat de dubtar de nens, joves, famílies i professionals.